

Et Par genealogiske Oplysninger om Galtung-Slægten.

Meddelt af O. Olafsen.

Om Laurits Johannessen Galtung¹⁾, som var Foged i Hardanger Len og Halsnø Kloster og døde 1659, har jeg meddelt nogle faa Oplysninger i min Afhandling om Fogderne i Hardanger i Bergens hist. Tidsskr. Nr. 10.

Som det sees der, havde Laurits Galtung 2 Sønner og 6 Døtre, som efter Sagnet alle skal være blevet gift med Prester. Saavidt jeg ved, er J. C. Berg den første, der i Skrift har meddelt dette (Budst. 6te Aarg. 676); men det er sikkert en gammel og udbredt Tradition, som tør antages for historisk.

Det har imidlertid været vanskeligt at faa rede paa de 6 Døtre. Kun 3 af dem har man hidtil kjendt, nemlig:

1. Elisabeth (Lisbet) g. m. Elias Andersen, Sogneprest til Skaanevik. Se Lampe, Bergens Stifts Biskoper og Prester I. 177.

2. Magdalena, g. m. Rasmus Pedersen, Sogneprest i Strandebarm. Se Lampe, samme Verk S. 285.

3. Katarina Helveg eller Helvig, g. m. Anders Anderssen Riber, som 1656 blev Sogneprest til Eidfjord og døde i 1693. Lampe kjender ikke noget til Anders Riber eller til, at Eidfjord var eget Sognekald, som det synes. Se om Riber i Haukenes Eidfjord S. 212 og M. Hjeltnes, Sogneprest Anders Ribers Stamtavle.

Om Alderen paa disse tre ved vi ikke noget bestemt. Elisabeth opgives død i 1690 ligesom Katarina Helveg i 1693.

Disse tre Døtre af Laurits er saaledes sikre nok. Men om de 3 andre Døtre har man hidtil intet vidst. J. C. Berg opgiver rigtignok, at en af dem skulde være gift med en Prest i Vikør, som hed Palle Bertelsen; men nogen Prest af dette Navn har der ikke været i Vikør.

Det har lykkedes mig under mine Studier at finde et Par Oplysninger om de nævnte Døtre af Laurits Galtung, som jeg her skal meddele.

I den anførte Stamtavle over Ribers Slægt, meddeles, at en Datter af Laurits Galtung var gift med Peder Olsen Svegning, Sogneprest til Stord. Lampe har intet herom, men oplyser kun, at hans anden Hustru var Maren Kristensdr. Lund. Jeg har intet fundet om Svegnings første Kone.

Derimod er det ganske sikkert, at en Datter af Fogden var gift med *Tomas Wegner*, Sogneprest til Torvestad. Han var Søn af Biskop Tomas Wegner i Stavanger, født i 1631 og udnævnt til Sogneprest i Torvestad i 1670, efter at han i mange Aar havde været Kapellan hos Formanden. Han døde 1688. Se Thrap, Christiansands Stifts Prester og Faye Bispehistorie. Efter Thraps Oplysninger var han gift med Anna Willumsdr. Guldager som døde i 1692. Men han har utvivlsomt været gift før. Af Skiftet i 1692 fremgaar det temmelig klart, at saa maa have været Tilfældet, idet Børnene af et foregaaende Ægteskab omtales. Men at denne Tomas Wegners første Hustru var en Datter af Laurits Galtung, fremgaar af følgende:

Laurits Galtung eiede adskilligt Jordegods i Hardanger. Saaledes opføres han i 1653 i Skattemandtallet som Eier af en Del af Gaarden Lothe og ligeledes som Eier af Gaarden Strand i Odda. I 1661 er imidlertid efter Landkommissionens Jordebog Hr. Tomas Tomassen Eier af Gaarden Strand. Dette

¹⁾ Selv skrev han sig kun Laurits Johannessen eller Laurits J. paa Thorsnes.

kan ikke være nogen anden end Tomas Wegner i Torvestad, som altsaa har faaet Gaarden med sin Hustru; han er gift med hende før 1661. Men videre sees, at i 1700 er der en Odelsproces om Gaarden; en Mand i Odda havde kjøbt den af en Mand i *Karsund*. Anders Anderssen Hereid af Eidfjord søgte Gaarden igjen med Odelsret og vandt. Denne Anders Hereid er formodentlig Anders Ribers Søn; se Stamtavlen. Det er efter dette temmelig sikkert, at Tomas Wegners Slægt havde solgt Gaarden, som var deres Odelsjord efter Moderen, og saa tog Ribers Slægt i Eidfjord den igjen, efter som den var nærmest i Odelen.

Men endnu klarere fremgaar, hvad ovenfor er udtalt, at Forholdene paa den anden af de nævnte Gaarde: Lothe i Kinservik. I 1736 verserede der for Retten i Hardanger og Voss Sorenskriveri en Odels sag angaaende Retten til 1 Løb Smør, 2 Løber Salt i Lothe. Konen Anna Tomasdr. Alsaker med sin Mand havde indstævnet Gaardens Brugere til at frasige sig den og modtage Løsning. Anna var en meget grei og dygtig Kvinde; hendes Forklaring for Retten er overbevisende for alle, og hun vandt Sagen med Glands. Hun gjør rede for Slægten. Hendes Bedstefader var Presten Tomas Wegner i *Karsund*. Han var gift med en Datter af Laurits Galtung og fik med hende det omvistede Brug i Lothe. Sønnen Tomas var Klokker i Torvestad og boede i Grønningen. Han maatte sælge Gaarden. Hans eneste Datter var *Anna*, gift til Alsaker, og hun var saaledes odelsberettiget til Jorden.

Vi faar ikke vide Bedstemoderens Navn; men jeg tror ikke, jeg tager Feil, naar jeg mener, at hun har hedt *Anna*; Sønnedatteren bærer visselig hendes Navn¹⁾.

Vi har saaledes fundet, hvem den fjerde Prest var. Nu skal vi ogsaa finde den femte.

I Rektor Erichsens Samlinger til Stavanger Historie S. 405 omtales Presten Kristen Bentsen paa Avaldsnæs som en *Sroger* af Presten Riber i Eidfjord. Kristen Bentsen er altsaa gift med en Datter af Laurits Galtung. Dette var i 1669.

Vi har et Vidnesbyrd om det samme fra Hardanger. I 1666 laa Lars Davidsen Kvandal i Proces med Presten Kristen *Bertelsen* i *Karmsund* om en Teig, som hørte Gaarden til. Hvorledes kunde dog Presten i *Karmsund* have Ret til nogen Skogteig i Kvandal? Jo, han var gift med Laurits Galtungs Datter og havde faaet Jorden med hende; thi Laurits Galtung havde eiet Kvandal.

Kristen Bertelsen eller Bentsen med Tilnavnet Skaaning var efter Thrap Prest paa Avaldsnes allerede i 1643 og døde her i 1679. Han skal efter nævnte Forfatter og Lampe være gift med en Datter af Anders Jonsen, Sogneprest i Skaanevik. Herom tør jeg ikke udtale mig; men det synes at være temmelig stor Forskjel i Alderen mellem de to. Sikkert er det i hvert Tilfælde, at han har været gift med Laurits Galtungs Datter.

Vi har saaledes fundet Plads til den femte Datter. Men vanskeligere bliver det for os at anbringe den sjette Datter. Jeg vil her komme med en Gisning, som Andre faar prøve nærmere; jeg giver den ikke ud for mere end den er.

Jeg nævnte ovenfor Gaarden Kvandal og dens Eier og Bruger Lars Davidsen. Denne Lars er visselig en Prestesøn — Traditionen siger dette

¹⁾ Efterat dette var skrevet har jeg fundet to Vidnesbyrd fra 1661 og 1666 om at hendes Navn var Anna. Broderen nævner hende ved Navn. I det sidstnævnte Aar kaldes hun *salig*.

med Bestemthed — og en Søn af Presten David Pedersen (Petraeus) med Tilnavnet Crispus. Se Lampe. Han var den første Sogneprest i det i 1608 oprettede Gravens (Granvins) Sognekald, Lampe er her helt misvisende. Noget Ulviks Sognekald gaves der dengang ikke. Denne David Pedersen *kan* have været gift med en Datter af Laurits Galtung og med hende have faaet Kvandal. Det er sikkert, at Presten overlod Gaarden Kvandal til sin Søn, og at Elias Andersen i Skaanevik solgte ham sin Hustrus Odelsjord i Gaarden. Sønnens Navn tyder ogsaa i samme Retning.

Det synes mig at være vel saa stor Sandsynlighed for, at en Datter af Galtung, rimeligvis en af de ældste, har været gift med nævnte Prest i Ulvik, som at hun skulde være gift med Peder Olsen Svegning paa Stord. Bernt Orning laa jo i den heftigste Strid med Presten og fordrev ham fra hans gamle Prestegaard. Det synes mindre troligt, at han vilde have gjort dette, dersom Presten var gift med en Slægtning af ham.

Den største Hindring for Antagelsen af min Formodning synes mig at ligge i Aldersforskjellen. Hr. David Pedersen maatte i dette Tilfælde i en meget fremrykket Alder have ægtet Fogdens Datter. Da han døde i 1642, kunde de i Tilfælde kun have været gift i kort Tid. Men er det tvivlsomt med den sjette Datter, som skulde være gift med en Prest, saa synes det temmelig sikkert, at Laurits Thorsnæs og Elisabet Orning havde en Datter *Kristi*, som var gift med Lensmand *Johannes Trondsen Sætveit* i Jondal. Se herom Haukenæs Vikørs Beskrivelse S. 186. Slægttavlen er af den nu afdøde, i sin Tid ivrige Geneolog Johannes Nettelund. Johannes Sætveit døde tidlig og efterlod sig kun en Søn med Kristi, Laurits, som var opkaldt efter Bedstefaderen paa Thorsnes. Kristi blev siden gift igjen med Iver Isaksen Aalvik, med hvem hun ingen Børn havde. Hun var bleven gift første Gang omkring 1629; thi Sønnen Laurits var født i 1630. Hun kan saaledes neppe være født senere end 1612, og har rimeligvis været den ældste af Børnene. At Kristi var en Datter af Laurits paa Thorsnæs fremgaar endvidere af hendes Navn: hun er opkaldt efter Kristine Rustung, og af at Sønnen senere eiede Gaarden Erdal, som var Laurits Johannessens Odelsgods og fra hvem det gik til Dattersønnen.

Det skulde interessere mig meget, om Nogen kunde bringe for Lyset flere Oplysninger om den her omhandlede Slægt.

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal 1.

Jeg tillader mig herved at anmode om Oplysninger om en Dame ved Navn *Christine Henriksdatter Møinichen*, gift med Hr. Ole Knudsen Boy. Man kan i Stavanger Ministerialbog se, at dette Ægtepar har havt 4 Børn til Daaben i Stavanger Domkirke — nemlig Henrik Nikolai, Abel Beate, Christine og Karen. De blev døbt i Tidsrummet 1740—1760. Før eller efter denne Tid findes intet om denne Familie i Stavanger Ministerialbøger. Det vil vides, at Fru Boy f. Møinichen er død i Danmark (København), og Datteren Abel Beate skal være død i November 1811 paa Karmøen pr. Stavanger og have efterladt sig mange Ætlinger.

1. Naar og hvor er Christine Møinichen født og død? Var hun Datter af Kancelliraad Henrik Wilhelm Møinichen, der var Søn af Stiftamtmand i Bergen Christian à Møinichen? eller hvis Datter er hun?